

“SMART MAQSADLAR” O‘QITUVCHILAR UCHUN MARUZA MATNI

SMART MAQSADLAR — SAMARALI REJALASHTIRISHNING ASOSI

Ushbu darsda ta’lim jarayonida samarali natijalarga erishishda SMART yondashuvining o‘rni ko‘rib chiqiladi. Kurs ishtirokchilari SMART modelining asosiy elementlari bilan tanishadilar va o‘z faoliyatlarida aniq, o‘lchanadigan, erishish mumkin bo‘lgan, ahamiyatli va muddatli maqsadlar qo‘yish ko‘nikmalarini shakllantiradilar.

Dars davomida o‘qituvchilar maqsad qo‘yishda keng tarqalgan xatolarni aniqlashni, ularni to‘g‘rilashni va real misollar orqali samarali maqsadlarni ishlab chiqishni o‘rganadilar.

1. SMART yondashuvi nima?

Ko‘p hollarda o‘qituvchilar yoki rahbarlar maqsadlarni umumiy shaklda belgilaydilar. Masalan:

"O‘quvchilarimning bilim darajasini oshirishim kerak."

"Maktabdagi intizomni yaxshilashim kerak."

Bunday maqsadlar umumiy va noaniq bo‘lgani sababli ularni amalga oshirish jarayoni va natijasini baholash qiyin bo‘ladi.

Shu sababli, SMART modeli ishlab chiqilgan. SMART — bu quyidagi inglizcha so‘zlarning bosh harflaridan tuzilgan qisqartma:

S – Specific (Aniq)

M – Measurable (O‘lchanadigan)

A – Achievable (Erishish mumkin bo‘lgan)

R – Relevant (Ahamiyatli)

T – Time-bound (Muddatli)

2. SMART modelining har bir elementi

S – Specific (Aniq)

Maqsad aniq va tushunarli bo‘lishi kerak.

Savol: Aynan nima qilishni rejalashtiryapsiz?

Misol:

“O‘quvchilarim yaxshi o‘qishi kerak.”

“Har bir o‘quvchining matematika bo‘yicha yillik bahosi 70% dan oshishiga erishish.”

M – Measurable (O‘lchanadigan)

Natijani raqam yoki aniq ko‘rsatkichlar orqali o‘lchash mumkin bo‘lishi lozim.

Savol: Natijani qanday o‘lchaymiz?

Misol:

✗ “Darslarda intizomni oshirish.”

☑ “O‘quvchilar tomonidan dars qoidalarini buzish holatlarini bir oy ichida 30% ga kamaytirish.”

A – Achievable (Erishish mumkin bo‘lgan)

Maqsadlar real imkoniyatlar doirasida bo‘lishi kerak. Juda yuqori yoki imkonsiz maqsadlar motivatsiyani pasaytiradi.

Savol: Bu maqsadga mavjud resurslar bilan erishish mumkinmi?

Misol:

✗ “Bir oyda barcha o‘quvchilar ingliz tilini mukammal o‘rganib olishi.”

☑ “Uch oy ichida 8-sinf o‘quvchilarining ingliz tili lug‘at boyligini 200 ta yangi so‘z bilan kengaytirish.”

R – Relevant (Ahamiyatli)

Maqsadlar o‘qituvchining umumiy missiyasi va maktab maqsadlari bilan bog‘liq bo‘lishi kerak.

Savol: Bu maqsad ta‘lim jarayonining umumiy natijalariga qanday hissa qo‘shadi?

Misol:

✗ “Faqat sinf xonasini bezatish bilan shug‘ullanish.”

☑ “Sinfda qulay o‘quv muhiti yaratish orqali dars jarayonida o‘quvchilarning faolligini oshirish.”

T – Time-bound (Muddatli)

Maqsadga aniq muddat belgilanadi.

Savol: Qachongacha bu maqsadga erishish kerak?

Misol:

✗ “Kitobxonlikni oshirish.”

☑ “Kelgusi 6 oy davomida har oyda har bir o‘quvchi kamida 1 ta kitob o‘qishini ta‘minlash.”

3. SMART maqsadlar misollari

Oddiy maqsad	SMART maqsad
O‘quvchilarimning bilimini oshirish	6 oy ichida sinfnig matematika bo‘yicha o‘rtacha natijalarini 10% ga oshirish
Darslarda intizomni yaxshilash	Bir oy ichida dars qoidalarini buzish holatlarini 30% ga kamaytirish
Sport bilan shug‘ullanishni yo‘lga qo‘yish	Uch oy davomida haftasiga 2 marta jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarini tashkil etish

4. Amaliy mashqlar

Mashq 1: Oddiy maqsadni SMART shakliga keltirish

Qog'ozga hozirgi vaqtda o'zingiz belgilagan maqsadni yozing.

Keyin uni S, M, A, R, T qoidalari bo'yicha qayta tuzing.

Mashq 2: Jamoaviy ishlash

Guruhlarga bo'ling va har bir guruh o'z sinfi yoki maktabiga oid umumiy muammoni tanlasin.

Uni SMART modeliga muvofiq maqsad shaklida ifodalang.

Yakunda guruhlar bir-birining maqsadlarini tahlil qiladilar.

5. Maqsad qo'yishda keng tarqalgan xatolar

Juda umumiy maqsadlar belgilash.

Maqsadni o'lchash usullarini ko'rsatmaslik.

Resurslarni hisobga olmaslik.

Vaqt chegarasini belgilamaslik.

Shaxsiy maqsadlarni jamoa maqsadlari bilan bog'lamaslik.

6. Yakuniy xulosa

SMART yondashuvi o'qituvchiga quyidagilarda yordam beradi:

Maqsadlarni aniq va tushunarli shaklda qo'yish.

Natijalarni baholash va tahlil qilish imkoniyatini yaratish.

O'quvchilar bilan samarali ishlashni yo'lga qo'yish.

Maktabning umumiy rivojlanish strategiyasiga hissa qo'shish.

Unutmang! To'g'ri qo'yilgan SMART maqsadlar — muvaffaqiyatli ta'lim va rivojlanishning kalitidir.

Uyga vazifa

Bir hafta ichida o'z faoliyatingiz bo'yicha 3 ta SMART maqsad yozing.

Ularni jamoangiz bilan muhokama qiling va qayta ishlang.

Har bir maqsadning natijasini kuzatish uchun o'lchash usulini aniqlang.